

वेदविभागः

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी

ध्येयाः दृष्ट्यश्च

- ❖ वेद—वेदविषयाणाम् अध्ययनम् अध्यापनम् अनुसन्धानञ्च ।
- ❖ वेदविज्ञाने भारतीयज्ञानपरम्परायाः संरक्षणं संवर्धनञ्च ।
- ❖ वेदशास्त्राणां लोककल्याणाय प्रकाशनं प्रसारणं सामाजिक
भ्रमोन्मूलनञ्च ।
- ❖ वैश्विकपटले वेदानां प्रतिष्ठापनम् ।

ऐतिह्यम्

- ❖ १९५८ (वाराणसेयसंस्कृतविश्वविद्यालयः)
- ❖ विश्वविद्यालयस्य स्थापनाकालादेव १९५८ तः
वेदविभागस्य सन्निवेशः विद्यते ।

स्वीकृतविषयाः

- ऋग्वेदः
- शुक्लयजुर्वेदः
- कृष्णयजुर्वेदः
- सामवेदः
- अथर्ववेदः
- वेदनैरुक्तप्रक्रिया
- पौरोहित्यम् / कर्मकाण्डम्

शैक्षणिकपाठ्यक्रमाः

- ❖ शास्त्री / **B.A.** (स्नातकः)–त्रिवर्षीयः
- ❖ आचार्य / **M.A.** (स्नातकोत्तरः)–द्विवर्षीयः
- ❖ विद्यावारिधिः / **Ph.D** (शोधोपाधिः)–त्रिवर्षीयः
- ❖ विद्यावाचस्पतिः / **D.Lit.** (शोधोपाधिः)

વિભાગીયસમિતયઃ

- ❖ વિભાગીય સમિતિઃ
- ❖ અધ્યયન બોર્ડ
- ❖ અનુસંધાનોપાધિ સમિતિઃ

वेदविभागीयसौविध्यम्

- यज्ञशाला (श्रौतमण्डपं स्मार्तमण्डपञ्च ।
- विश्वविद्यालयस्थापनोत्सवः (प्रतिवर्षम्)
- श्रावणीमुपाकर्ममहोत्सवः (प्रतिवर्षम्)

स्मार्त-मण्डपम्

श्रौतविहारे श्रौतेष्टिः

स्थापनोत्सवः

श्रावणी-उपाकर्म:

शिक्षणविधयः

- ❖ पारम्परिकविधिः (गुरुकुलपद्धतिः)
- ❖ Youtube, Facebook, Zoom, Google-Meet, G-classroom
- ❖ प्रायोगिकशिक्षणविधिः (वेदेषु वर्णितानां विषयाणाम्)
- ❖ याज्ञिकयंत्रालयः (यज्ञ-पात्राणि)
- ❖ प्राचीनयज्ञशाला – (01 श्रौतमण्डपम्, 02 स्मार्तमण्डपम्)

पंजीकृतच्छात्राणां विवरणम् (विगत पञ्चवर्षेषु 2018–2024पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः शैक्षणिकसत्रम्	शास्त्री प्रथमः	शास्त्री द्वितीयः	शास्त्री तृतीयः	आचार्यः प्रथमः	आचार्यः द्वितीयः	विद्यावारिधिः
2018–19	44	59	39	15	19	05
2019–20	106	39	56	35	13	05
2020–21	54	102	37	45	31	05
2021–22	78	57	96	38	41	05
2022–23	59	70	40	57	31	05
2023–24	74	59	70	51	52	11
सम्पूर्ण योगः	415	389	338	241	187	36

उत्तीर्णछात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् (विगत पञ्चवर्षेषु 2018–2024)

पाठ्यक्रमाः शैक्षणिक सत्रम्	शास्त्री प्रथम शा. प्र. से./द्वि. से.	शास्त्री द्वितीय शा. तृ. से./च. से.	शास्त्री तृतीय शा. पं. से./ष. से.	आचार्य प्रथम आ. प्र. से./द्वि. से.	आचार्य द्वितीय आ. तृ. से. / च. से.
2018–19	42	57	36	13	17
2019–20	99	36	54	33	12
2020–21	51	96	34	42	27
2021–22	73	54	90	35	36
2022–23	55	65	36	52	27
2023–24	70	53	66	45	47
सम्पूर्ण योगः	390	361	316	220	166
उत्तीर्णता :	93.98	92.80	93.5	91.29	88.77

पदविवरणम्

क्र०सं०	पद	संख्या	पूरितपदानि	रिक्तपदानि
1.	आचार्यः	01	00	00
2.	सहायक—आचार्यः	04	04	00

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम्

क्र. सं.	अध्यापकनामानि	पदम्
1.	प्रो. महेन्द्रपाण्डेयः	आचार्यः, वेदविभागाध्यक्षः
2.	डॉ० विजयकुमारशर्मा	सहायक—आचार्यः
3.	डॉ० सत्येन्द्रकुमारयादवः	सहायक—आचार्यः
4.	डॉ० अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	अतिथि—अध्यापकः
5.	डॉ० किरनसिंह	अतिथि—अध्यापिका

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयं प्रकाशनम्

क्र.	अध्यापकनामानि	शोधपत्र संख्या:
1.	प्रो. महेन्द्रपाण्डेयः	02
2.	डॉ० विजयकुमारशर्मा	06
3.	डॉ० सत्येन्द्रकुमारयादवः	08
4.	डॉ० अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	05
5.	डॉ० किरनसिंह	00

अध्यापकविवरणम्

प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः, आचार्यः – वेद विभागाध्यक्षः

अध्यापनानुभवः – 25 वर्षाणि

शैक्षणिक योग्यता – आचार्यः, (Ph.D.)

शोधलेखाः – 14 ग्रन्थाः – 06

संगोष्ठयः – 28 अंतराष्ट्रियाः – 04 राष्ट्रीयः – 24

शोध निर्देशनम् – 13

अध्यापकविवरणम्

डॉ० विजयकुमारशर्मा

अध्यापनानुभवः – 7 वर्षाणि

शैक्षणिक योग्यता – आचार्यः, (Ph.d)

प्रकाशनम् – शोधलेखाः – 10 संगोष्ठयः – 07

राष्ट्रीयः – 02

अंतराष्ट्रियाः – 05

शोध निर्देशनम् – 02

प्राप्त परियोजनाः – 01

अध्यापकविवरणम्

डॉ० सत्येन्द्रकुमारयादवः

अध्यापनानुभवः – 05 वर्षाणि

शैक्षणिक योग्यता – M.A, M.ED, M.PHIL, PH.D., NET

शोधलेखाः – 20

संगोष्ठयः – 45

अंतराष्ट्रियाः – 10

राष्ट्रियाः – 31

राज्यस्तरीयः – 04

शोध निर्देशनम् – 02

अतिथि-अध्यापकविवरणम्

डॉ० अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः

अध्यापनानुभवः – 0३ वर्षाणि

शैक्षणिक योग्यता – आचार्यः, एम.ए. (संस्कृत), विद्यावारिधिः

शोधलेखाः – 10

संगोष्ठयः – 06

अंतराष्ट्रियाः – 03

राष्ट्रियाः – 03

पुरस्कारः – 03

अतिथि—अध्यापकविवरणम्

डॉ० किरनसिंह

अध्यापनानुभवः — 09 वर्षाणि

शैक्षणिक योग्यता — एम.ए. (संस्कृत), एम.एड., विद्यावारिधि:

शोधलेखा: — 07

संगोष्ठ्यः — 09

अंतराष्ट्रियाः — 01

राष्ट्रियाः — 08

पुरस्कारः — 01

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयं कार्यक्रमः

क्र.	कार्यक्रमविवरणम्	शीर्षकः	संख्या
1.	वेदविज्ञानानुसन्धानकेन्द्रम्	व्याख्यानमालाः	50
2.	वेदविभागः	संगोष्ठी	02
3.	सम्बत्सरव्यापी चतुर्वेद-स्वाहाकार-विश्वकल्याण- महायज्ञः		

पंजीकृतच्छात्राणां विवरणम् (वर्तमान शैक्षणिक सत्रम् 2024-25)

पाठ्यक्रमाः संवर्गः	शास्त्री प्रथमः	शास्त्री द्वितीयः	शास्त्री तृतीयः	आचार्यः प्रथमः	आचार्यः द्वितीयः	विद्यावारिधिः
GEN	77	68	54	64	45	11
OBC	00	00	00	00	00	00
ST	02	00	00	00	00	00
SC	00	00	00	00	00	00
PH	00	00	00	00	00	00
सम्पूर्ण योगः	79	68	54	64	45	11

विभागीयशोधच्छात्राणां विवरणम्

क्र.सं.	शोधच्छात्रानाम्	शोधशीर्षकम्	निर्देशकः
1	अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	ऋग्वेदीयसप्तममण्डलस्यसमीक्षात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
2	मणिकान्तमिश्रः	ऋग्वेदीयाख्यानामनुशीलनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
3	अशोकपाण्डेयः	नित्यनैमित्तिककाम्यानांसमीक्षात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
4	प्रेमप्रकाशमिश्रः	शुक्लयजुर्वेदीयशिक्षाभिःसम्प्रदायप्रबोधिनीतुलनात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
5	विकासकुमारद्विवेदी	पारस्करगृह्यसूत्रस्यजयरामविश्वनाथकृतभाष्ययोस्तुलनात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
6	अनूपत्रिपाठी	“दयानन्दसरस्वतीकृतशुक्लायजुर्वेदभाष्यस्य समीक्षात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
7	विनीतकुमारशुक्ल	“कात्यायनश्रौतसूत्रापस्तम्बश्रौतसूत्रयोः दर्शपूर्णमासयागप्रकरणस्य तुलनात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
8	गोकुलभण्डारी	“शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनसंहितायाः आदितः दशमाध्यायपर्यन्त वर्णाद्वित्वस्थलानां परिशीलनात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः

9	महेशकुमारतिवारी	“गोलथब्राह्मणे आयुर्वेदीयतत्त्वानां समीक्षात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
10	मृत्युज्य त्रिपाठी	“शुक्लयजुर्वेदे पुरुषार्थचतुर्थस्य समीक्षात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
11	ऋषिकेशपुजारी	परस्करगृह्यसूत्रोक्त-मन्त्राणां प्रायोगिकमनुशीलनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
12	राहुलपाण्डेयः	“सामवेदोपलब्धब्राह्मणेषु वर्णितयागानां समीक्षणम् ”	डॉ.विजयकुमारशर्मा
13	ब्रजमोहनपाण्डेयः	“लोमशीशिक्षायाः समीक्षात्मकमध्ययनम् ”	डॉ.विजयकुमारशर्मा
14	आदर्शकुमारमिश्रः	“सामवेदीयब्राह्मणन्थानां सांस्कृतिकमध्ययनं समीक्षणम्”	डॉ.विजयकुमारशर्मा
15	यज्ञनारायणः	“वर्तमानशिक्षापद्धती याज्ञवल्क्यशिक्षानारदीयशिक्षायाः प्रासंगिकता तुलनात्मकमध्ययनम्’	डॉ.सत्येन्द्रकुमारयादवः
16	चन्दा देवी	“वैदिकशिक्षप्रणालीनूतनशिक्षाप्रणाल्योः समालोचनात्मकमध्ययनम्”	डॉ.सत्येन्द्रकुमारयादवः

वेदविभागीयसौविध्यानि—

- अध्यापनप्रकोष्ठाः — 90
- प्राचीनयज्ञपात्राणि — बहूनि
- अंतर्जालव्यवस्था (सम्पूर्णविभागे)
- संगणक—कक्षः

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयच्छात्राणां नियुक्तिविवरणम्

क्र.सं.	छात्रनाम	उपलब्धिः
1.	अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	अतिथि—अध्यापकः वेदविभागः सं०सं०वि०वि, वाराणसी ।
2.	अशोकपाण्डेयः	अध्यापकः गोयनका सं०म०वि० वाराणसी ।
3.	मणिकान्तमिश्रः	अतिथिःअध्यापकः रा.प.ता.यो.आ. संस्कृतमहाविद्यालयः, वाराणसी।

विभागीयाः पुरातनाः विशिष्टच्छात्राः

- ❖ प्रो. श्रीकिशोरमिश्रः, आचार्यः, संस्कृतविभागः, कलासंकाय, काशीहिन्दूविश्वविद्यालयः, वाराणसी ।
- ❖ प्रो. देवेन्द्रनाथपाण्डेय, आचार्यः, वेदविभागः, सोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वेरावलः, गुजरात ।
- ❖ डॉ. राजेन्द्रप्रसादमिश्रः, आचार्यः, वेदविभागः, श्रीलालबहादुरशास्त्री केन्द्रीय विष्वविद्यालय, नई दिल्ली ।
- ❖ स्व. प्रो. हरिहरत्रिवेदी, आचार्यः, वेदविभागः, श्रीलालबहादुरशास्त्री केन्द्रीय विष्वविद्यालय, नई दिल्ली ।
- ❖ प्रो. रामानुज उपाध्याय, आचार्यः, वेदविभागः, श्रीलालबहादुरशास्त्री केन्द्रीय विष्वविद्यालय, नई दिल्ली ।
- ❖ प्रो. रामराज उपाध्याय पौरोहित्य विभाग, श्रीलालबहादुरशास्त्री केन्द्रीय विष्वविद्यालय, नई दिल्ली ।
- ❖ डॉ. देवेन्द्र कुमार शर्मा, वेद विभाग, ज०रा०राजस्थान संस्कृत विष्वविद्यालय, जयपुर
- ❖ डॉ. जी.पी. शर्मा, सहायकाचार्यः, श्रीलालबहादुरशास्त्री केन्द्रीय विष्वविद्यालय, नई दिल्ली ।

विश्वविद्यालये वेदविभागस्य अवदानम्

- यज्ञशाला।
- कर्मकाण्डः/अनुष्ठानप्रशिक्षणम्।
- प्रायोगिकप्रशिक्षणम्।
- वेदवाटिका

विभागस्य प्रबलपक्षाः

- वेदविभागः सर्वतो प्राचीनविभागः
- प्राचीनयज्ञशाला ।
- प्राचीनयज्ञमण्डपः
- समृद्धछात्रसंख्या
- दक्षाः अध्यापकाः
- वेदविद्याशिक्षणव्यवस्थाः

वेद-विभागः

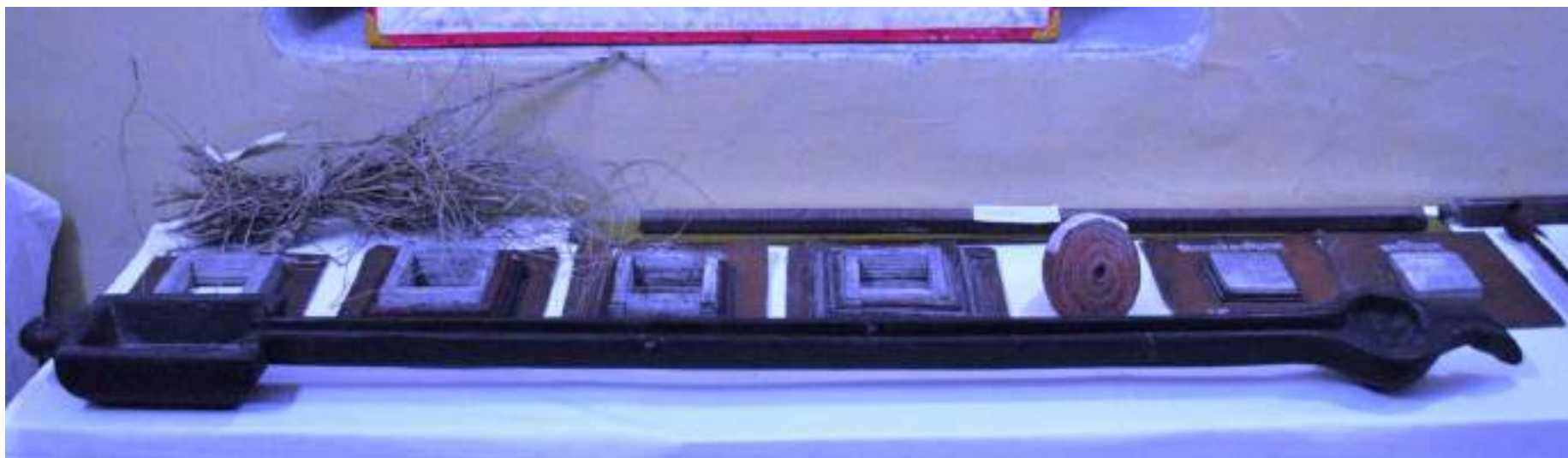
भगवान् वेदः

श्रौत-स्मार्त-यज्ञपात्राणि

स्मार्त-मण्डपे वेदिका कुण्डानि च

श्रौतविहारे कुण्डानि

वेदविभागस्य आगामिन्यः योजनाः नूतनसंभावनाः

- यज्ञशालायाः उन्नयनं संवर्द्धनञ्च
- नवीनयज्ञशालायाः कृते स्वतन्त्रभवनस्य निर्माणम्
- राष्ट्रियसंगोष्ठीनाम् आयोजनम्
- समसामयिकाविषयेषु शोधप्रोत्साहनम्

विभागस्य अपेक्षितकार्याणि

- रिक्तपदानां पूर्तिः
- परियोजनानां प्रस्तावः
- समृद्धा छात्रसंख्या
- दक्षाः अध्यापकाः
- सर्वविधशिक्षणव्यवस्थाः

सम्बत्सरव्यापी चतुर्वेद स्वाहाकार विश्वकल्याण महायज्ञ

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः वाराणसी
एत
विश्वविद्यालयविकाससमिति इत्यनयोः संयुक्ततत्त्वावधाने समायोजितः
सम्बत्सरव्यापी
चतुर्वेदस्वाहाकारः विश्वकल्याण-महायज्ञः
स्थानम् - वेद-विभागः, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी
आरम्भः - फाल्गुन - शुक्ल - द्वितीया दिनांकः - १२.०३.२०२४

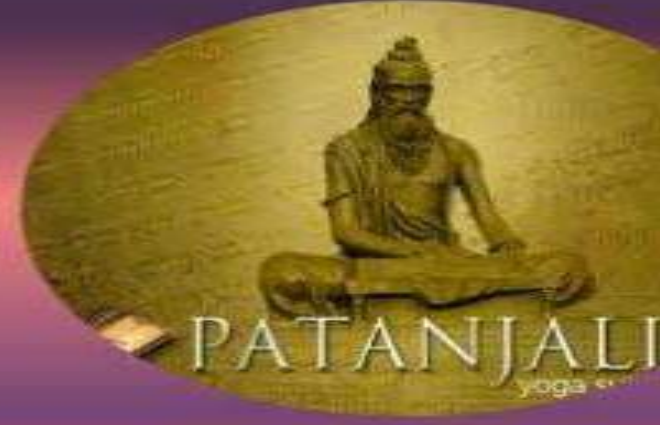
धन्यवादाः

Maharṣi Pāṇini

Maharṣi Kātyāyana

Maharṣi Patañjali

व्याकरणविभागः
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी

ऐतिह्यम्

स्थापनावर्षम् - १७९१ (बनारससंस्कृतपाठशाला)

१९५८ (वाराणसेयसंस्कृतविश्वविद्यालयः)

१९७१ (सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः)

पाठशालारूपेण विश्वविद्यालयस्य स्थापनाकालादेव १७९१ तः व्याकरणविभागस्य
सन्निवेशः विद्यते ।

ध्येयाः

- प्राचीनव्याकरणस्य नव्यव्याकरणस्य च अध्ययनम् अध्यापनम् अनुसंधानञ्च ।
- शब्दशास्त्रविज्ञानात् भारतीयज्ञानपरम्परायाः संरक्षणं संवर्धनञ्च ।
- व्याकरणशास्त्रीयाणां दुर्लभग्रन्थानां पाण्डुलिपीनां च सम्पादनम् ।
- शब्दशास्त्रस्य लोकोपकारितायाः माहात्म्याविष्करणं च ।

दृष्टयः

- पुरातनसंस्कृतवाङ्मयस्य ज्ञानं सर्वं व्याकरणाधीनम्
अतः अवश्यं अभ्यासः कारणीयः
- छात्राणां सुगमबोधाय सरलभाषया अध्ययनम्
अध्यापनम् च
- पाणिनीयव्याकरणदृष्ट्या संस्कृतभाषासामर्थ्यवर्धनम्
- गभीरशास्त्राध्ययनाय छात्राणां प्रचोदनम्
- भारतीयज्ञानपरम्परावबोधाय भाषाकौशलवर्धनम्

स्वीकृतविषयाः

प्राचीनव्याकरणम्

नव्यव्याकरणम्

शैक्षणिकपाठ्यक्रमाः (PROGRAMMES)
शास्त्री/B.A (स्नातकः)-त्रिवर्षीयः

आचार्य /M.A (स्नातकोत्तरः)-द्विवर्षीयः

विद्यावारिधि:/Ph.D (शोधोपाधिः)-त्रिवर्षीयः

विद्यावाचस्पतिः /D.lit.(शोधोपाधिः)

विभागीयसमितयः

❖ विभागीयसमितिः

❖ अध्ययनसमितिः (Board of studies)

❖ अनुसंधानोपाधिसमितिः

विभागीयोपक्रमाः

- शास्त्रप्रौढिः
 - भारतीयज्ञानवैभवसमुल्लासः(साप्ताहिककार्यक्रमः)
 - वाग्वर्धिनीसभा
 - त्रयोदशीव्याकरणशास्त्रार्थसभा
 - मासिकवाक्यार्थसभा
 - काव्यकल्लोलिनी
 - संस्कृतभाषाध्ययनशिविरम्
-
- (प्रमाणपत्रीयपाठ्यक्रमाः
 - कार्यशाला/संगोष्ठी/वेबीनार् इत्यादिः)

विभागीयोपक्रमाः

❖ शास्त्रप्रौढि:

[illegible]

❖ भारतीयज्ञानवैभवसमुल्लासः(साप्ताहिककार्यक्रमः)

संपूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी भारतीयज्ञानविश्वविद्यालयः (संस्थापित: वर्ष १९८४ एप्रील ३-३२ मई - वर्तमान संस्थापकः)			
 संस्थापकः Prof. Hareram Tripathi Vice Chancellor S.S. University Varanasi			
 द्वितीय कुलपत्य विभाग - भारतीय ज्ञानविश्वविद्यालय	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya
 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya
 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya
 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya	 संस्थापक Dr. Nijendra Kumar Arya Principal Dr. Nijendra Kumar Arya
संस्थापकः Dr. Nijendra Kumar Arya, Sri Nijendra Arya			
संस्थापकः - विश्वविद्यालयस्य अध्यापकः			

विभागीयोपक्रमाः

वाग्वर्धिनीसभा

विभागीयोपक्रमाः

मासिकवाक्यार्थसभा

विभागीयसौविध्यानि

अध्यापनप्रकोष्ठाः - ०८

कार्यालयः - ०१

संगणकप्रकोष्ठः - ०१

विभागीयपुस्तकालयः - ०१ (४५०ग्रन्थाः)

अंतर्जालव्यवस्था (सम्पूर्णविभागे)

संगणक - प्रदर्शक - डिजिटलपट्टव्यवस्था

शिक्षणविधयः शिक्षणसौविध्यानि च

- पारम्परिकविधिः (गुरुकुलपद्धतिः)
- व्याख्यानविधिः
- व्याख्यानप्रदर्शनविधिः
- समूहशिक्षणविधिः (चिन्तनविधिः)
- प्रायोगिकपद्धतिः
- प्रश्नोत्तरशिक्षणविधिः

शिक्षणसौविध्यानि

- ऑनलाइन पद्धतिः
Youtube, Facebook ,Zoom, Google –Meet , G – classroom
- संगणक-प्रदर्शक- डिजिटलपट्टव्यवस्था

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम्- नव्यव्याकरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2018 -2024 पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः	शास्त्रीः I	शास्त्रीः II	शास्त्रीः III	आचार्यः I	आचार्यः II	विद्या-वारिधिः	उत्तीर्ण
शैक्षणिकसत्रम्							
2018-19	75	62	52	51	58	18	-
2019-20	79	78	61	51	41	15	
2020-21	73	76	78	57	44	15	
2021-22	76	70	77	66	60	13	2
2022-23	85	74	66	62	58	09	4
2023-24	85	80	73	49	57	19	4
सम्पूर्ण-योगः	473	440	407	336	318		10

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम्- प्राचीनव्याकरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2018 -2024 पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः	शास्त्री I	शास्त्री II	शास्त्री III	आचार्यः I	आचार्यः II	विद्या- वारिधिः	उत्तीर्ण
शैक्षणिकसत्रम्							
2018-19	38	24	45	20	25	18	
2019-20	40	33	24	32	18	15	
2020-21	32	35	32	22	31	15	
2021-22	53	33	30	38	24	13	2
2022-23	41	40	32	29	28	09	4
2023-24	45	40	38	21	23	19	4
सम्पूर्ण-योगः	249	205	201	162	149		10

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् व्याकरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2019 -2024 पर्यन्तम्)

व्याकरणविभागः (शास्त्री)

2019-20

S. No.	Sub	S1					S2					S3				
		उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	30	1	3	6	40	33	0	0	0	33	20	0	2	2	24
2	नव्यव्याकरण	73	0	3	3	79	78	0	0	0	78	56	0	4	1	61

2020-21

S. No.	Sub	S1					S2					S3				
		उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	29	0	0	1	30	29	1	4	0	34	32	0	0	0	32
2	नव्यव्याकरण	66	6	0	5	77	74	0	3	0	77	74	1	3	0	78

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् व्याकरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2019 -2024 पर्यन्तम्)

2021-22																
S. No.	Sub	S1					S2					S3				
		उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	47	1	4	0	52	32	0	0	0	32	30	0	0	0	30
2	नव्यव्याकरण	75	1	1	0	77	66	6	0	0	72	76	0	1	0	77
2022-23																
S. No.	Sub	S1_Semester					S2					S3				
		उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुपस्थित	अवरुद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	36	4	0	0	40	39	0	1	1	41	30	1	1	0	32
2	नव्यव्याकरण	80	6	0	0	86	74	0	0	0	74	58	0	3	1	62

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् व्याकरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2019 -2024 पर्यन्तम्)

2023-24																
S. No.	Sub	S1_Semester					S2_Semester					S3				
		उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	अनुप स्थित	अवरू द्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्ती र्ण	अनुप स्थित	अवरू द्ध	कुल योग	उत्तीर्ण	अनुत्ती र्ण	अनुप स्थित	अवरू द्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	37	4	0	0	41	37	0	0	0	37	32	0	0	0	32
2	नव्यव्याकर ण	86	4	0	0	90	85	4	0	0	89	71	0	0	0	71

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् व्याकरणम्
(विगतपञ्चवर्षेषु 2019 -2024 पर्यन्तम्)

व्याकरणविभागः (आचार्य)

2019-20

S. No.	Sub	A1_Semester					A2_Semester					A3_Semester					A4_Semester				
		उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	30	0	1	1	32	31	0	0	1	32	17	0	1	0	18	17	0	1	0	18
2	नव्यव्याकरण	48	0	4	0	52	48	0	0	3	51	40	0	1	0	41	40	0	1	0	41

2020-21

S. No.	Sub	A1_Semester					A2_Semester					A3_Semester					A4_Semester				
		उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	23	0	3	0	26	23	0	3	0	26	29	0	2	0	31	29	0	2	0	31
2	नव्यव्याकरण	57	0	2	0	59	57	0	2	0	49	44	0	1	0	45	44	0	1	0	45

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् व्याकरणम्
(विगतपञ्चवर्षेषु 2019 -2024 पर्यन्तम्)

2021-22																					
S. No.	Sub	A1_Semester					A2_Semester					A3_Semester					A4_Semester				
		उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	35	0	3	0	38	34	0	4	0	38	24	0	0	0	24	23	0	1	0	24
2	नव्यव्याकरण	62	0	4	0	66	58	0	8	0	66	57	0	3	0	60	56	0	3	1	60
2022-23																					
S. No.	Sub	A1_Semester					A2_Semester					A3_Semester					A4_Semester				
		उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्णे	अनुप स्थित	अव रूद्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	23	0	1	0	24	21	0	3	0	24	30	0	1	0	31	28	0	3	0	32
2	नव्यव्याकरण	66	0	0	0	66	62	0	4	0	66	54	1	4	0	59	50	1	6	2	59

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् व्याकरणम्
(विगतपञ्चवर्षेषु 2019 -2024 पर्यन्तम्)

2023-24

S. No.	Sub	A1_Semester					A2_Semester					A3_Semester					A4_Semester				
		उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अवरू द्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अवरू द्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अवरू द्ध	कुल योग	उत्ती र्ण	अनु तीर्ण	अनुप स्थित	अवरू द्ध	कुल योग
1	प्राचीन व्याकरण	19	0	2	0	21	17	0	4	0	21	23	0	0	0	23	24	0	0	0	24
2	नव्यव्या करण	48	0	1	0	49	47	1	2	0	50	52	0	5	0	57	52	0	0	1	53

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम् नव्यव्याकरणम् (वर्तमानशैक्षणिकसत्रम् 2024-2025)

पाठ्यक्रमाः	शा स्त्री I	शा स्त्री II	शा स्त्री III	शा स्त्री IV	शा स्त्री V	शा स्त्री VI	शा स्त्री तृती य वर्ष	आचार्यः I	आचार्यः II	आचार्यः III	आचार्यः IV	विद्या- वारिधि :
संवर्गः												
GEN	65		7 0	5 9	7 5	-	-	63	-	49	-	
OBC	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-
Videshi	1	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Female	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
ST/SC/Divya ng	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
सम्पूर्ण-योगः	66	-	7 5	7 5	7 5	-	-	64	-	49	-	-

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम् प्राचीनव्याकरणम् (वर्तमानशैक्षणिकसत्रम् 2024-2025)

पाठ्यक्रमाः	शास्त्रीः I	शास्त्रीः II	शास्त्रीः III	शास्त्रीः IV	शास्त्रीः V	शास्त्री VI	शास्त्री तृतीय वर्ष	आचार्यः I	आचार्यः II	आचार्यः III	आचार्यः IV	विद्या- वारिधिः
संवर्गः												
GEN	23		28	34	34	-	-	23	-	23	-	-
OBC	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
SC/ST/Divyang/ Videshi/Female	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
सम्पूर्ण-योगः	23	-	28	35	35	-	-	23	-	23	-	

पदविवरणम्

क्र.	पदानि	संख्या	पूरितपदा नि	रिक्तपदा नि
01	आचार्यः	02	00	02
02	सह – आचार्यः	02	00	02
03	सहायक - आचार्यः	7	05	02

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम्

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
01	डॉ. दिव्यचेतनब्रह्मचारी	सहायक-आचार्यः
02	डॉ. विजेन्द्रकुमारआर्यः	सहायक-आचार्यः
03	डॉ. ज्ञानेन्द्रसापकोटाः	सहायक-आचार्यः
04	डॉ. कुप्पा श्रीगुरुबिल्वेशः	सहायक-आचार्यः
05	नितिनआर्यः	सहायक-आचार्यः
06	डॉ. रविप्रकाशपाण्डेयः	अतिथि- अध्यापकः
07	डॉ. आत्मानन्दसरस्वती	अतिथि- अध्यापकः
08	डॉ. श्रवणदासः	अतिथि-अध्यापकः

डॉ० ज्ञानेद्र सापकोटा

सहायकचार्यः (नव्यव्याकरणम्)

अध्यापनानुभवः - 10 वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः - विद्यावारिधिः(Ph.D),

आचार्यः- (नव्यव्याकरणम् , पूर्वमीमांसा) (NET-J.R.F)

प्रकाशनम्- शोधलेखाः - 26 ,

संग्रहोष्ठयः - राष्ट्रियाः 10 ,अन्तराष्ट्रियाः 3

पुरस्काराः - 2

शोधनिर्देशनम् – 8 (उपाधिप्राप्ताः - 02 , समर्पिताः - 02 शोधरताः- 04)

प्राप्तपरियोजना -2 (I.K.S. , उत्तरप्रदेश रिसर्च एण्ड डेवलपमेंट)

डॉ. दिव्यचेतनब्रह्मचारी

हायकाचार्यः (नव्यव्याकरणम्)

अध्यापनानुभवः - 16 वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः -विद्यावाचस्पतिः(D.Lit),विद्यावारिधिः(Ph.D)

आचार्यः-(नव्यव्याकरणम्,वेदान्तः,M.A(संस्कृतम्)

U.G.C.NET,J.R.F

प्रकाशनम् - शोधलेखाः - 31, सङ्गोष्ठयः- राष्ट्रियाः 31 ,अन्तराष्ट्रियाः 15,

ग्रन्थ :- 6)

पुरस्कारा : - 3(राष्ट्रियाः)

प्राप्तसम्मानपत्राणि : - 05

आकाशवाणीसंवाद :- 02

शोधनिर्देशनम् -10 (उपाधिप्राप्ताः- 06 , समर्पिताः- 01 , शोधरताः- 03

डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः

अध्यापकविवरणम् -

पदनाम-

अध्यापनानुभवः-

शैक्षणिकयोग्यताः-

शोधलेखाः-

पुरस्काराः-

संगोष्ठ्यः-

पुस्तकसंपादानम्-

शोधनिर्देशनम्-

डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः

सहायकाचार्यः-प्राचीनव्याकरणम्

05 वर्षाणि

विद्यावारिधिः(Ph.D)

आचार्यः(व्याकरणम्,अद्वैतवेदान्तः)

शोधलेखाः-15

07

राष्ट्रिय,अन्ताराष्ट्रियाः 60+

अंशुबोधिनी

प्राप्तोपाधिः1,समर्पितौ 2, शोधरताः 04

डॉ० विजेन्द्रकुमारआर्यः

अध्यापकविवरणम् -

पदनाम-

अध्यापनानुभवः-

शैक्षणिकयोग्यताः-

शोधलेखाः-

संगोष्ठ्यः-

पुस्तकलेखनम् -

शोधनिर्देशनम्-

डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः

सहायकाचार्यः-नव्यव्याकरणम्

07 वर्षाणि

विद्यावारिधिः(Ph.D)

NET- JRF

शोधलेखाः-6

राष्ट्रिय,अन्ताराष्ट्रियाः 30 +

वाक्यपदीयगतलिङ्गसमुद्देशः

प्राप्तोपाधिः-2,समर्पितौ-1,शोधरताः-04

श्री नितिनआर्यः

अध्यापकविवरणम् -

पदनाम-

अध्यापनानुभवः-

शैक्षणिकयोग्यताः-

शोधलेखाः-

संगोष्ठ्यः-

नितिनआर्यः

सहायकाचार्यः-प्राचीनव्याकरणम्

05 वर्षाणि

आचार्यः (प्राचीनव्याकरणम्), NET, JRF

शोधलेखाः-2

राष्ट्रिय,अन्ताराष्ट्रियाः 20+

डॉ० रविप्रकाशपाडेयः

अध्यापकविवरणम्- डॉ० रविप्रकाशपाडेय, अतिथिव्याख्याता(नव्यव्याकरणम्)

अध्यापनानुभवः - 3 वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः - विद्यावारिधिः-(Ph.D) , आचार्यः-(नव्यव्याकरणम्)

बीएड,नेट,CTet

प्रकाशनम्-शोधलेखाः-04 संग्रहोष्ठीः- 2

डॉ० आत्मानन्द-सरस्वती

अध्यापकविवरणम् - डॉ० आत्मानन्दसरस्वती,अतिथिव्याख्याता(नव्यव्यव्याकरणम्)

अध्यापनानुभवः - 09 वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः - विद्यावारिधिः(Ph.D),आचार्यः-(नव्यव्याकरणम् ,शंकरवेदान्तः)

N.E.T

प्रकाशनम् - शोधलेखाः-15 , संग्रहोष्ण्याः-15

डॉ० श्रवणदास-श्री-वैष्णवः,

अध्यापकविवरणम्: डॉ० श्रवणदास श्री वैष्णवः अतिथिव्याख्याता(प्राचीनव्याकरणम्)

अध्यापनानुभवः -10 वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः - विद्यावारिधिः-(Ph.D),आचार्यः - (प्राचीनव्याकरणम्)

प्रकाशनम् - शोधलेखाः-02,संग्रहोष्ठयः- राष्ट्रियताः-04 , अन्तराष्ट्रियाः-02

पञ्चवर्षीयविभागीयोपलब्धयः

क्र.	अध्यापकनामानि	पुस्तकानि,	उपाधयः
01	डॉ. दिव्यचेतनब्रह्मचारी	शाब्दबोधबोधकः	पाणिनिसायणपुरस्कारः श्रीकोडिमठसंस्कृतसाहित्यपुरस्कारः आदिशङ्कराचार्यपुरस्कारः
02	डॉ. विजेन्द्रकुमारआर्यः		शास्त्रभूषणः
03	डॉ. ज्ञानेन्द्रसापकोटाः		गुरुकुलप्रदीपः
04	डॉ. कुप्पा श्रीगुरुबिल्वेशः	अंशुबोधिनि,	शास्त्रकलानिधिः, विद्वन्मणिः संपूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयप्रशस्तिपत्र
05	नितिनआर्यः		शास्त्रभूषणः

1-शोधपत्राणि-13

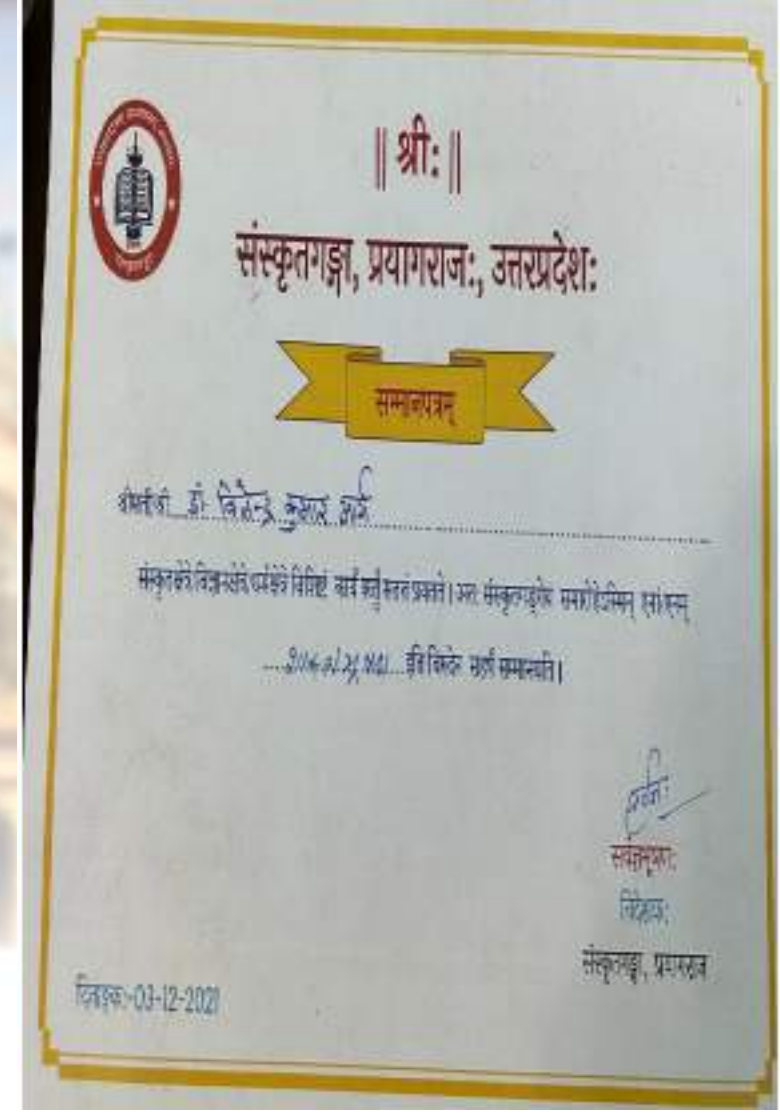
2-पुनश्चर्या पाठ्यक्रमाः-5

3-अभिविन्यासकार्यक्रमः (Orientation Program)-05

पञ्चवर्षीयविभागीयोपलब्धयः

आदिशङ्कराचार्य पुरस्कार डॉ. दिव्यचेतनब्रह्मचारी

शास्त्रभूषण पुरस्कार डॉ. विजेंद्र कुमार आर्य

॥ श्रीः ॥

संस्कृतगङ्गा, प्रयागराजः, उत्तरप्रदेशः

सम्मानपत्रम्

श्रीमती/श्री..... ॐ नितिन आर्य.....

संस्कृतक्षेत्रे/विज्ञानक्षेत्रे/धर्मक्षेत्रे विशिष्टं कार्यं कर्तुं सततं प्रयतते । अतः संस्कृतगङ्गेयं समारोहेऽस्मिन् एनां/एनम्

...शास्त्रभूषण... इति विरुदेन सहर्षं सम्मानयति ।

प्रो. श्रीः
सर्वज्ञभूषणः

विदेशकः

संस्कृतगङ्गा, प्रयागराज

दिनांकः-03-12-2021

शास्त्र भूषण सम्मान डॉ नितिन आर्य

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयकार्यक्रमाः

क्र.	कार्यक्रमविवरणम्	शीर्षकः	दिनाङ्कः
1	कार्यशाला	प्रौढमनोरमाकारकप्रकरणम्	05.06.2020 to 05.07.2020
2	राष्ट्रियसंगोष्ठी	काव्यकल्लोलिनी (6)	प्रत्येकमासे
3	राष्ट्रियसंगोष्ठी	स्थानिवदादेशोऽनल्विधौ	10.05.2020
4	शास्त्रप्रौढिः (ऑनलाइनअध्यापनप्रकल्पः)	प्रौढमनोरमा, लघुशब्देन्दुशेखरः, वाक्यपदीयम् महाभाष्यम् , काशिका , परिभाषेन्दुशेखरः	सत्र 2020-21
5	ज्ञानचर्चा	महालयश्राद्धविधानम्	21.09.2020
6	विशिष्टव्याख्यानम्	भारतीयज्ञानवैभवसमुल्लास : (35)	18.11.2021 प्रत्येकगुरुवासरे
7	विशिष्टव्याख्यानम्	पञ्चमहायज्ञेषु जगद्धितविज्ञानम्	03-09-2020
8	मासिकसभा	विभागीयच्छात्राणाम्	प्रत्येकमासे
9	त्रयोदशीसभा	प्रतिपक्षम्	प्रतित्रयोदश्याम्

विभागीयशोधच्छात्राणां विवरणम्

क्र.	शोधच्छात्रनाम	शोधशीर्षकम्	निर्देशकः
01	सन्दीपकुमारशुक्लः	वैयाकरणभूषणमञ्जूषयोर्वृतिस्वरूपस्यसमीक्षात्मकमध्ययनम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
02	रूपेशकुमारपाण्डेयः	स्कन्दपुराणोक्तकाशीखण्डपूर्वार्द्धभागस्यसामासिकमनुशीलम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
03	आनन्दकुमारशुक्लः	पाणिन्यष्टाध्याय्यां सप्तमाध्यायस्थसूत्राणां न्यासशेखरदिशातुलनात्मकमध्ययनम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
04	हरिओम शर्मा	सरस्वतप्रक्रियासिद्धान्तकौमुद्याौराख्यातकृदन्तप्रकरणयोस्तुलात्मकं समीक्षणम्	डॉ० दिव्यचेतनब्रह्मचारी
05	चन्द्रशेखरमिश्रः	व्याकरणमीमांसादर्शनयोस्तुलानात्मकमध्ययनम्	डॉ० ज्ञानेद्र सापकोटा
06	आशुतोष उपाध्यायः	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्यां किमितिप्रतिकानां विमर्शात्मकमध्ययनम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
07	नितेशकुमारद्विवेदी	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः लक्ष्मीटीकया सह न्यासटीकायास्तुलनात्मकमध्ययनम्	डॉ० ज्ञानेद्र सापकोटा
08	यतीन्द्रब्रम्हाचारी	श्रीमद्भागवतस्यदशमस्कन्धे स्तुतिभागस्यशब्दशास्त्रीयमध्ययनम्	डॉ० दिव्यचेतनब्रह्मचारी
09	देवेश्वरमिश्रः	पातञ्जलमहाभाष्ये समागतस्फोटसिद्धान्तस्य दर्शानान्तरसिद्धान्तैः समीक्षात्मकमध्ययनम्	डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः
10	सुमित्रानन्दनचतुर्वेदी	व्याकरणदर्शनप्रस्थाने कौण्डभट्टनागेश भट्टयोराद्धान्तानां युक्तयुक्तन्व समीक्षणम्	डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयच्छात्राणां नियुक्तिविवरणम्

क्र.	छात्रनाम	संस्था
01	डॉ० रविप्रकाशपाण्डेयः	अध्यापक (सं सं वि वि)
02	डॉ० बृजनन्दनदुबे	घनश्यामदास आयुर्वेदिक संस्कृत महाविद्यालय गुरुकुल देवरिया
04	डॉ० आत्मानन्दसरस्वती	अतिथि अध्यापक, सं.सं.वि.वि., वाराणसी
05	शैलेश दुबे	रावतपुरा सरकार सं महाविद्यालय 2019 से
07	अमित त्रिपाठी	(त्रिवेणी संस्कृत महाविद्यालय प्रवक्ता पद में (प्रयागराज)
08	शिवबलि त्रिपाठी	(श्रीजयदेव वैष्णव संस्कृत महाविद्यालय 2023 से)
09	धर्मेन्द्र तिवारी	(श्रीचण्डी संस्कृत महाविद्यालयप्रवक्ता पद में जौनपुर)

विभागीया: उत्तमप्रकल्पा :

- ❖ अखिलभारतीयस्तरे छात्राणां उपाध्यः
- ❖ शास्त्रार्थपरम्परा
- ❖ गभीरपरीक्षासु छात्राणां प्रवेशः
- ❖ ऑनलाइन अध्यापनम्
- ❖ मासव्यापककार्यशालाः
- ❖ आनलाइनसंस्कृतप्रशिक्षणकेन्द्रसमन्वयेनव्याकरणविषयकः प्रमाणपत्रीयः पाठ्यक्रमः

विभागीया: पुरातना: विशिष्टाच्छात्रा :

श्री रामभद्राचार्या:

श्री अविमुक्तेश्वरानन्द सरस्वति

श्री कमलदास

महामण्डलेश्वर भवानीनन्दनयति:

प्रो० ललित त्रिपाठी

प्रो० भारत भूषणत्रिपाठी

प्रो० दामोदर परगाई

प्रो० प्रदीप कुमार पाण्डेय

प्रो० विष्णुकान्त पाण्डेय

प्रो० रामानारायण द्विवेदी

प्रो० रमाकांत पाण्डेय

प्रो० बृजभूषण ओझा

प्रो० कमलेश कुमार झा

प्रो० रामकिशोर त्रिपाठी

प्रो० दिनेश कुमार गर्ग

प्रो० विजय कुमार पाण्डेय

प्रो० श्रीकान्त पाण्डेय

डॉ० ज्ञानेन्द्र सापकोटा

डॉ० श्रीदिव्यचेतन

डॉ० श्रवणदास

डॉ० जितेंद्रधर द्विवेदी

डॉ० जनकनंदनी

डॉ० ध्रुव साफकोट

(रामभद्राचार्या विश्वविद्यालय चित्रकूट)

ज्योतिषपीठ शंकराचार्य:

रामानन्दाचार्य

हथियाराम मठ

केन्द्रीय सं विश्वविद्यालय

केन्द्रीय सं विश्वविद्यालय

केन्द्रीय सं विश्वविद्यालय

केन्द्रीय सं विश्वविद्यालय

केन्द्रीय सं विश्वविद्यालय

BHU VARANASI

BHU VARANASI

BHU VARANASI

BHU VARANASI

सं सं वि वि वाराणसी

सं सं वि वि वाराणसी

सं सं वि वि वाराणसी

सं सं वि वि वाराणसी

सं सं वि वि वाराणसी

सं सं वि वि वाराणसी

सं.महाविद्यालय, वाराणसी

सं.महाविद्यालय, वाराणसी

सं.महाविद्यालय, वाराणसी

सं.महाविद्यालय, वाराणसी

[illegible][illegible]

विश्वविद्यालये विभागस्य अवदानम्

शास्त्रार्थपरंपरासंरक्षणम्

ऑनलाइनसंस्कृतप्रशिक्षणकेन्द्रसमन्वयेन

व्याकरणविषयकः प्रमाणपत्रीयः पाठ्यक्रमः/

व्याकरणविषयकः डिप्लोमापाठ्यक्रमः

प्राचीनव्याकरणस्य नवीनव्याकरणस्य च बोधनम्

अन्यत्रक्वापि विश्वविद्यालये प्राचीन, नव्यपद्धत्या

व्याकरणस्य पाठनं नास्ति ।

विभागस्य प्रबलपक्षाः

- ❖ समृद्धः पुस्तकालयः
- ❖ समृद्धा छात्रसंख्या
- ❖ जे.आर.एफ. एवं नेट धारकाणांसंख्याधिक्यम्
- ❖ दक्षाः अध्यापकाः
- ❖ सर्वविधशिक्षणव्यवस्थाः
- ❖ सर्वतः अधिका अध्यापकसंख्या

विभागस्य आगामिन्यः योजनाः

- प्रयोगालयस्य उन्नयनम्
 - शब्दकोशस्य निर्माणारम्भः
 - राष्ट्रियसंगोष्ठीनाम् आयोजनम्
 - अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां विभागपक्षतः संपादनम्
-

विभागस्य नूतनसंभावनाः

- LINGUISTICS विषये परियोजना AI आधारितम्
- तेनाली परीक्षादि कृते छात्राणां सजीकरणम् (आरब्धम्)
- समसामयिकविषयेषु शोधप्रोत्साहनम्

विभागस्य अपेक्षितकार्याणि

- ❖ रिक्तपदानां पूरणम्
- ❖ परियोजनानां परिवर्धनम्
- ❖ अधुनातन पुस्तकालयः (नवीनीकरणम्)
- ❖ आधुनिकः प्रयोगालयः

PANINI
Ashtadhyayi

KATYAYANA
Vārttikakāra

PATANJALI
Maha Bhashyan

धन्यवादः

ज्योतिषविभागः

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी

ऐतिह्यम्

स्थापनावर्षम् - १७९१ (बनारससंस्कृतपाठशाला)

१९५८ (वाराणसेयसंस्कृतविश्वविद्यालयः)

१९७४ (सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः)

पाठशालारूपेण विश्वविद्यालयस्य स्थापनाकालादेव
१७९१तः ज्योतिषविभागस्य सन्निवेशः विद्यते ।

ध्येयाः दृष्टयश्च

- त्रिस्कन्धज्योतिषशास्त्रस्य अध्ययनम् अध्यापनम् अनुसंधानञ्च ।
- खगोलविज्ञाने भारतीयज्ञानपरम्परायाः संरक्षणं संवर्धनञ्च ।
- ज्योतिषशास्त्रीयाणां दुर्लभज्ञानराशीणां लोककल्याणाय प्रकाशनं प्रसारणं सामाजिकं भ्रमोन्मूलनञ्च ।
- वैश्विकपटले वेदाङ्गज्योतिषस्य प्रतिष्ठापनम् ।

स्वीकृतविषयाः

- सिद्धान्तज्योतिषम्
- फलितज्योतिषम्
- गणितम्

शैक्षणिकपाठ्यक्रमाः (Programmes)

शास्त्री/B.A (स्नातकः)-त्रिवर्षीयः

आचार्य /M.A (स्नातकोत्तरः)-द्विवर्षीयः

विद्यावारिधि:/Ph.D (शोधोपाधिः)-त्रिवर्षीयः

विद्यावाचस्पतिः /D.lit.(शोधोपाधिः)

विभागीयसमितयः

- ❖ विभागीयसमितिः
- ❖ प्रवेशसमितिः
- ❖ अध्ययनसमितिः
- ❖ शोधसमितिः

विभागीयोपक्रमाः

- महामहोपाध्यायबापूदेवशास्त्रि
दृक्सिद्धपञ्चाङ्गप्रकाशनम् (१९३३तः)
- नवग्रहवाटिकास्थापनम् (२०२०तः)
- ज्योतिषपरामर्शकेन्द्रसञ्चालनम् (२०२३तः)
- वास्तुपरामर्शकेन्द्रसञ्चालनम् (२०२३तः)
- वागवर्द्धिनी सभा
- तिथिपत्रकनिर्माणम्

विभागीयसौविध्यानि

- अध्यापनप्रकोष्ठाः - ०५
- प्रस्तरवेधशाला - ०१ (११ यंत्राणि)
- आधुनिकयंत्रालयः - ०१ (०८ यंत्राणि)
- विभागीयपुस्तकालयः - ०१ (२५६ ग्रन्थाः)
- अंतर्जालव्यवस्था wifi (सम्पूर्णविभागे)
- संगणक-प्रदर्शक- डिजिटलपट्टव्यवस्था

शिक्षणविधयः

- पारम्पारिकरविधिः (गुरुकुलपद्धतिः)
- व्याख्यानविधिः
- ऑनलाइनमाध्यमः

Youtube, Facebook ,Zoom, Google –Meet , G – classroom

- प्रायोगिकपद्धतिः
- संवादविधिः

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2018 -2024 पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः शैक्षणिक सत्रम्	शास्त्री I	शास्त्री II	शास्त्री III	आचार्यः I	आचार्यः II	विद्या- वारिधिः
2018-19	19	09	13	14	17	09
2019-20	12	19	10	09	11	09
2020-21	19	12	19	15	07	09
2021-22	22	19	11	21	15	07
2022-23	27	15	17	18	09	05
2023-24	21	24	16	31	17	11
सम्पूर्ण- योगः	120	98	86	90	76	

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2018 -2024 पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः	शास्त्री I	शास्त्री II	शास्त्री III	आचार्यः I	आचार्यः II
शैक्षणिकसत्रम्					
2018-19	19	09	11	14	17
2019-20	11	19	09	07	11
2020-21	19	12	19	15	07
2021-22	15	15	08	20	14
2022-23	27	14	15	13	07
2023-24	21	24	16	31	17
सम्पूर्ण-योगः	112	93	78	90	73
उत्तीर्णता %	93.3	94.8	90.7	100	96

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम् (वर्तमानशैक्षणिकसत्रम् 2024-2025)

पाठ्यक्रमाः संवर्गः	शास्त्री I	शास्त्री II	शास्त्री III	आचार्यः I	आचार्यः II	विद्या- वारिधिः
GEN	76	19	23	26	27	16
OBC	04	01	00	04	02	00
ST	00	00	00	00	00	00
SC	00	00	00	00	00	00
PH	00	00	00	00	00	00
सम्पूर्ण- योगः	80	20	23	30	29	16

पदविवरणम्

क्र.	नामानि	पदानि	पूरितपदानि	रिक्तपदानि
01	आचार्यः	01	01	00
02	सह – आचार्यः	01	00	01
03	सहायक- आचार्यः	05	01	04
04	पञ्चाङ्गसहायकः	03	00	03
05	वेधशालासहायकः	01	00	01
06	वेधशालाकर्मि	01	00	01

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम्

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
01	प्रो. अमितकुमारशुक्लः	आचार्यः (विभागाध्यक्षः)
02	डॉ. मधुसूदनमिश्रः	सहायक-आचार्यः
03	डॉ. राजापाठकः	सहायक-आचार्यः
03	डॉ. गोपालपाठक कारखेडकरः	अतिथि- अध्यापकः
04	डॉ.उपेन्द्रकुमारपाण्डेयः	अतिथि-अध्यापकः
05	डॉ.मधुसूदनतिवारी	अतिथि-अध्यापकः
06	डॉ. सुभाषकुमारझा	अतिथि-अध्यापकः

अध्यापकविवरणम् - प्रो. अमितकुमारशुक्लः, आचार्यः (विभागाध्यक्षः)

अध्यापनानुभवः - २१ वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः -

विद्यावरिधिः (Ph.D), आचार्यः (गणितम्, सिद्धान्तज्योतिषम्, फलितज्योतिषम्)

प्रकाशनम् -

शोधलेखाः - ४०, सङ्गोष्ठ्यः - राष्ट्रीयः - ५६, अंतराष्ट्रियाः - १३, ग्रन्थाः - ०४

आकाशवाणी संवादः - ०३, पुरस्काराः - ०३ (राष्ट्रियाः)

शोधनिर्देशनम् - १६ (उपाधिप्राप्ताः - ०९ शोधरताः - ०७)

प्राप्तपरियोजनाः - (०२) अष्टादशी केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयतः, (२०२१)

अध्यापकविवरणम् - डॉ. मधुसूदनमिश्रः , सहायक -आचार्यः

अध्यापनानुभवः -११ वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः - विद्यावरिधिः(Ph.D),आचार्यः(ज्योतिषगणितम्,फलितज्योतिषम्)

प्रकाशनम् –शोधलेखाः-४९ , सङ्गोष्ठ्यः –राष्ट्रियाः - ७३ , अंतराष्ट्रियाः -११ , ग्रन्थाः- ०२

E-modules –

SWAYAM ,MOOCS , EPG- PATHSHALAA (76 videos & 74 Modules)

पुरस्काराः – १३ (राष्ट्रियाः)

शोधनिर्देशनम् -०७ (उपाधिप्राप्ताः-०३ शोधरताः -०४)विशिष्टाचार्यनिर्देशनम् -०५

परियोजनाकार्यम् - सहगवेषकरूपेण (०२) IKS (IIT BHU, IIT ROORKEE) 02

अध्यापकविवरणम्

डॉ. राजापाठकः , सहायक -आचार्यः

अध्यापनानुभवः -०५ वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः - विद्यावरिधिः(Ph.D.),आचार्यः(ज्योतिषगणितम्,फलितज्योतिषम्)

प्रकाशनम् –

शोधलेखाः-२२ , सङ्गोष्ठ्यः – राष्ट्रीयः - ३४ , अंतराष्ट्रियाः -०९ , ग्रन्थाः- ०१

E-modules –

SWAYAM ,MOOCS , EPG- PATHSHALAA (७० Videos & ६४ Modules)

पुरस्काराः – ०२ (राष्ट्रियौ)

परियोजनाकार्यम्

सहगवेषकरूपेण (०२)अष्टादशी केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयतः, (२०२१)

अतिथिअध्यापकविवरणम्

क्र.	नामानि	शैक्षणिकयोग्यता:	अध्यापना नुभवः	सङ्गोष्ठ्यः	प्रकाशनानि
1	डॉ. गोपालपाठक कारखेडकरः	विद्यावारिधि: (आचार्य:- सिद्धान्त ज्योतिषम्)	१३ वर्षाणि	१४	०४ ग्रन्थाः १२ शोधपत्राणि
2	डॉ.उपेन्द्रकुमारपाण्डेयः	विद्यावारिधि: (आचार्य:- सिद्धान्त ज्योतिषम्) एम. ए (संस्कृत)	१६ वर्षाणि	११	०२ शोधपत्राणि
3	डॉ.मधुसूदनतिवारी	विद्यावारिधि: (आचार्य:- सिद्धान्त ज्योतिषम्)	०३ वर्षाणि	१२	०३ शोधपत्राणि
4	डॉ. सुभाषकुमारझा	विद्यावारिधि: (आचार्य:- सिद्धान्त ज्योतिषम्)	०१ वर्षम्	१५	०२ शोधपत्राणि

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयं प्रकाशनम्

क्र.	अध्यापकनामानि	शोधपत्रसंख्या:	ग्रन्थाः /पत्रिका:
01	प्रो. अमितकुमारशुक्लः	०४	०४
02	डॉ. मधुसूदनमिश्रः	०७	०२
03	डॉ. राजापाठकः	०३	०१
03	डॉ. गोपालपाठककारखेडकरः	०२	०१
04	डॉ.उपेन्द्रकुमारपाण्डेयः	०१	०
05	डॉ.मधुसूदनतिवारी	०२	००
06	डॉ. सुभाषकुमारझा	०१	००

प्रतिवर्षम् महामहोपाध्यायबापूदेवशास्त्रिट्टक्सिद्धपञ्चाङ्गप्रकाशनम्
विभागपक्षतः दशाधिकाः समसामयिकाः आलेखाः प्रकाशिताः ।।

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयकार्यक्रमाः

क्र.	कार्यक्रमविवरणम्	शीर्षकः	दिनाङ्कः
01	राष्ट्रियसंगोष्ठी	ज्योतिषशास्त्रे प्रौद्योगिकीयानुप्रयोगः- संभावनाः आवाहनानि च	11-05-2020
02	लोकार्पणम्	नवग्रहवाटिका	18-1-2021
03	लोकार्पणम्	आचार्यमुरारिलालशर्मा-आधुनिकयंत्रालयः	13-3-2021
04	लोकार्पणम्	आचार्यमुरारिलालशर्मस्मृतिव्याख्यानमाला	13-3-2021
03	शास्त्रप्रौढिः (ऑनलाइनअध्यापनप्रकल्पः)	लीलावती , बीजगणितम्, जातकपारिजातः, लघुजातकम्	2020-21
04	ज्ञानचर्चा	अधिमासविमर्शः	2020-21
05	विशिष्टव्याख्यानम्	ज्योतिषशास्त्रस्य वैज्ञानिकत्वम् (प्रो विनोदशर्मा)	2020-21
06	यन्त्रप्रयोगपरिचर्चा	IKS गुवाहाटी	2020-21
07	वेधशालाप्रबोधनम्	स्थानीयच्छात्राणाम्	2022-23
08	वगवर्द्धिनी सभा	प्रतिसप्ताहम्	2018-24

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयच्छात्राणाम् प्रतियोगिपरीक्षासु साफल्यविवरणम्

क्र.	छात्राणां नामानि	प्रतियोगिपरीक्षा- साफल्यविवरणम्	सत्रम्
01	सौरभपाण्डेयः	JRF	2022
02	मनीषत्रिपाठी	NET	2018
03	श्रीअभिषेकशर्मा	JCO	2024
04	श्रीउमाशंकरद्विवेदी	NET	2019

क्र.	शोधच्छात्रनाम		निर्देशक:
01	सौरभपाण्डेयः	JRF	प्रो अमितकुमारशुक्लः
02	मनीषत्रिपाठी	NET	प्रो अमितकुमारशुक्लः
03	उमाशंकरद्विवेदी	NET	डॉ मधुसूदनमिश्रः
04	देवानंद उपाध्याय		प्रो अमितकुमारशुक्लः
03	रंजीत कुमार तिवारी		प्रो अमितकुमारशुक्लः
04	नागमणि पाण्डेय		डॉ मधुसूदनमिश्रः
05	सुमित कुमार पांडेय		डॉ मधुसूदनमिश्रः
06	रविशंकर भार्गव		डॉ मधुसूदनमिश्रः
07	सुधाकर मिश्र		प्रो अमितकुमारशुक्लः
08	मनमोहन मिश्र		प्रो अमितकुमारशुक्लः
09	शशिभूषणमिश्र		प्रो अमितकुमारशुक्लः

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयच्छात्राणां नियुक्तिविवरणम्

क्र.	छात्रनाम	उपलब्धि:
01	मधुसूदनतिवारी	अध्यापकः
02	मनीषत्रिपाठी	अध्यापकः
03	डॉ अनिरुद्धनारायणशुक्लः	सहायकआचार्यः
03	संदीपशर्मा	अध्यापकः
04	विनयपाण्डेयः	अध्यापकः
05	अभिषेकशर्मा	JCO
06	ओमप्रकाशपाण्डेयः	BPSC
07	ललितकुमारमिश्रः	BPSC
08	रविशंकरभार्गवः	अध्यापकः
09	रामदयालपाण्डेयः	अध्यापकः
10	तरुणकौशिकः	BPSC

विभागीयाः उत्तमप्रकल्पाः :

- ❖ पञ्चाङ्गप्रकाशनम्
- ❖ ज्योतिषपरामर्शकेन्द्रम्
- ❖ वास्तुपरामर्शकेन्द्रम्
- ❖ वाग्वर्धिनीकार्यक्रमाः
- ❖ शास्त्रप्रौढिप्रकल्पः
- ❖ आचार्यमुरारिलालशर्मव्याख्यानमाला

विभागीया: गौरवाः

- महामहोपाध्यायाः पंडितबापूदेवशास्त्रिणः
- महामहोपाध्यायाः पंडितसुधाकरद्विवेदिनः
- आचार्यगणपतिदेवशास्त्रिणः
- आचार्यमुरारलालशर्मा
- आचार्यअवधबिहारीत्रिपाठिनः
- आचार्यइन्दुनाथशर्माणः
- आचार्यकृष्णचन्द्रद्विवेदिनः
- आचार्यनागेन्द्रपाण्डेयाः

विभागीयाः पुरातनाः विशिष्टच्छात्राः :

प्रो. रामचन्द्रपाण्डेयः -संकायप्रमुखचरः, राष्ट्रपतिसम्मानितश्च काशीहिन्दूविश्वविद्यालयः

प्रो. सर्वनारायण झा – पूर्वकुलपतिः कामेश्वरसिंहदरभंगासंस्कृतविश्वविद्यालयः ।

प्रो. भारतभूषणमिश्रः – केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः,नवदेहली ।

डॉ. कृष्णकुमारपाण्डेयः – कविकुलगुरुकादालिसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नागपुरम् ।

स्व.आचार्य शुकदेवचतुर्वेदी – श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः,नवदेहली ।

स्व.आचार्यओंकारनाथचतुर्वेदी – श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः,नवदेहली ।

डॉ. अखिलेशमिश्रः – मद्राससंस्कृतमहाविद्यालयः – चेन्नई ।

प्रो. बच्चाभारती - केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः,नवदेहली ।

विभागीयाः पुरातनाः विशिष्टच्छात्राः

- प्रो.हरिनारायणधरद्विवेदी - केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नवदेहली ।
- डॉ. अमितकुमारशुक्लः- सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी ।
- डॉ. रमेशकुमारशुक्लः - सोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः जूनागढ़म् , गुजरातम् ।
- डॉ. कृष्णकान्तपाण्डेयः - श्री रामसुन्दरसंस्कृतमहाविद्यालयः, दरभंगा, बिहारम् ।
- डॉ. भवेशकुमारपाण्डेयः - रणवीरविद्यालयः, कमच्छा, वाराणसी ।
- डॉ. नवनीतशर्मा - रानीलक्ष्मीदेवीशर्माफादरसंस्कृतमहाविद्यालयः, देवगृहम् ।
- डॉ. मनीषत्रिपाठी - राजकीयमहाविद्यालयः मध्यप्रदेशः ।
- डॉ. मधुसूदनतिवारी - सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी ।
- डॉ. जयप्रकाशपाण्डेयः - माध्यमिकविद्यालयः, जौनपुरम् ।
- डॉ. अनिरुद्धनारायणशुक्लः- केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नवदेहली ।

विश्वविद्यालये विभागस्य अवदानम्

- ❖ पञ्चाङ्गप्रकाशनं वितरणञ्च
- ❖ ज्योतिषपरामर्शकेन्द्रसञ्चालनम्
- ❖ वास्तुपरामर्शकेन्द्रसञ्चालनम्
- ❖ ऑनलाइनसंस्कृतप्रशिक्षणकेन्द्रसमन्वयेन
ज्योतिषविषयकः प्रमाणपत्रीयः पाठ्यक्रमः/
ज्योतिषविषयकः डिप्लोमापाठ्यक्रमः
वास्तुविषयकः प्रमाणपत्रीयः पाठ्यक्रमः/
वास्तुविषयकः डिप्लोमापाठ्यक्रमः
- ❖ नवग्रहवाटिकास्थापनम्

विभागस्य प्रबलपक्षाः

- ❖ ज्योतिषस्य सर्वतो प्राचीनविभागः
- ❖ समुपब्धाः विशिष्टाः पाण्डुलिपयः
- ❖ समृद्धः पुस्तकालयः
- ❖ प्राचीनवेधशाला
- ❖ आधुनिकयंत्रालयः
- ❖ नवग्रहवाटिका
- ❖ समृद्धा छात्रसंख्या
- ❖ दक्षाः अध्यापकाः
- ❖ सर्वविधशिक्षणव्यवस्थाः
- ❖ समुचितः विभागीयपुस्तकालयः

विभागस्य आगामिन्यः योजनाः नूतनसंभावनाः

- वेधशालायाः उन्नयनं यंत्रालयसंवर्द्धनञ्च
- वास्तु एवं संहितायाः पाठ्यक्रमस्य आरम्भः
- नवीनवेधशालायाः कृते स्वतन्त्रभवनस्य निर्माणम्
- अन्ताराष्ट्रियसंगोष्ठीनाम् आयोजनम्
- समसामयिकविषयेषु शोधप्रोत्साहनम्
- अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां विभागपक्षतः संपादनम्

विभागस्य अपेक्षितकार्याणि

- ❖ रिक्तपदानां प्रपूरणम्
- ❖ नूतनपरियोजनानां प्रस्तावः
- ❖ आधुनिकयंत्राणाम् वर्धापनम्
- ❖ प्रतियोगिपरीक्षाणां प्रशिक्षणक्रमः
- ❖ विषयसम्बद्धाणां पाण्डुलिपीणां प्रकाशनम्
- ❖ सर्वेक्षणविधिना शोधप्रोत्साहनम्

च

च

GPS Map Cam

Varanasi, Uttar Pradesh, India
 8XHX+339, Jagatganj, Chaukaghat, Varanasi, Uttar Pradesh 221005
 Lat 25.327507°
 Long 82.997825°
 12:35 PM GMT +05:30

GPS Map Cam

Varanasi, Uttar Pradesh, India
 8XHX+339, Jagatganj, Chaukaghat, Varanasi, Uttar Pradesh 221005
 Lat 25.32749°
 Long 82.997816°
 12:35 PM GMT +05:30

GPS Map Cam

Varanasi, Uttar Pradesh, India
 8XHX+339, Jagatganj, Chaukaghat, Varanasi, Uttar Pradesh 221005
 Lat 25.327482°
 Long 82.997932°
 12:35 PM GMT +05:30

GPS Map Cam

Varanasi, Uttar Pradesh, India
 8XHX+339, Jagatganj, Chaukaghat, Varanasi, Uttar Pradesh 221005
 Lat 25.327581°
 Long 82.997704°
 12:34 PM GMT +05:30

संपूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय,

GPS Map

Varanasi, Uttar Pradesh, India

60000+CLW, University Road, Jagatgani, Chaukaghat, Varanasi, Uttar Pradesh 221002, India

Lat: 25.328887°

Long: 85.008804°

शास्त्रप्रौढिः ज्योतिषविभागः

प्रमुखः,

ज्योतिषविभागः

डॉ. मधुसूदनसिंहः
सहायक-प्रमुखः

प्रो. राधा

संपूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालय,

SAMPURNANAND SANSKRIT UNIVERSITY, VARANASI

National Webinar on Jyotishashastra
On the occasion of National Technology Day

Applications of Technology in Jyotishashastra : Prospects & Challenge

प्रो. मधुसूदनसिंहः

प्रमुखः

डॉ. मधुसूदनसिंहः

सहायक-प्रमुखः

डॉ. मधुसूदनसिंहः

डॉ. मधुसूदनसिंहः

ज्योतिषशास्त्रे प्रौढीकरणे अनुप्रयोगः - सम्भावनाः आवाहनाविच

ज्योतिषशास्त्रे प्रौढीकरणे अनुप्रयोगः सम्भावनाः एवं चुनौतियां

Organised by : Department of Jyotisha

Date : 11. 05 . 2020, Time- 2:00 PM

Registration till 09-05-2020. <https://form>

ज्यातिषाविमा

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालय

डॉ. राजेन्द्र कुमार
भट्टनागरि
मं.मं. वि. वि. बाराबंकी।

डॉ. हेमन्त कुमार
जैसवाल
संस्कृतिक केंद्र एवं जीवशास्त्र केंद्र

डॉ. राजेन्द्र कुमार
भट्टनागरि
मं.मं. वि. वि. बाराबंकी।

डॉ. राजेन्द्र कुमार
भट्टनागरि
मं.मं. वि. वि. बाराबंकी।

डॉ. राजेन्द्र कुमार
भट्टनागरि
मं.मं. वि. वि. बाराबंकी।

आचार्य मुरारिलालशर्मा स्मृति
चन्द्रालय
लोकार्पण

दिनांक-13.03.2021, अपराह्न-2:00 बजे

सह-संयोजक

अध्यक्षाः

ज्योतिषविभागः
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालय

सह-संयोजन

आचार्य मुरारिलालशर्मा स्मृति
यन्त्रालय
लोकार्पण
दिनांक-१३.०३.२०२१, अपराह्न-२:०० बजे

सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय

धन्यवादाः

धर्मशास्त्रविभागः

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी

ध्येयाः दृष्ट्यश्च

- धर्मशास्त्रस्य अध्ययनं, अध्यापनं अनुसंधानञ्च ।
- धर्मादि पुरुशार्थस्य ज्ञानं प्रदाय निखिलेऽपि विश्वे भारतस्य गौरवस्य संवर्धनम्।
- भारतीयज्ञानपरम्परायां धर्मशास्त्रस्य संरक्षणं संवर्धनञ्च ।
- धर्मशास्त्रीयाणां दुर्लभज्ञानराषीणां लोककल्याणाय प्रकाशनं प्रसारणं सामाजिक भ्रमोन्मूलनञ्च ।

ऐतिह्यम्

स्थापनावर्षम् –

1791-1844

बनारससंस्कृतपाठशाला

1844 – 1958

वाराणसेयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

1974

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः

स्वीकृतविषयः

➤ धर्मशास्त्रम्

शैक्षणिकपाठ्यक्रमाः

शास्त्री/B.A (स्नातकः)

आचार्य /M.A (स्नातकोत्तरः)

विद्यावारिधि:/Ph.D

विद्यावाचस्पतिः /D.lit.

વિભાગીયસમિતયઃ

❖ વિભાગીય સમિતિ:

❖ અધ્યયન બોર્ડ:

❖ અનુસંધાનોપાધિ સમિતિ:

विभागीयोपक्रमाः

- ❖ पंचांगनिर्माणे व्रतपर्वादि निर्णयम्।
- ❖ समाजे धार्मिककृत्येषु परामर्षम् ।
- ❖ वाग्वर्धिनीसभा ।

विभागीयसौविधानि (धर्मशास्त्रविभागः)

- अध्यापनप्रकोष्ठः - 1
- अंतर्जालव्यवस्था (सम्पूर्णविभागे)
- विभागीयपुस्तकालयः- 348 (ग्रन्थाः)

शिक्षणविधयः

- ❖ पारम्परिकविधिः (गुरुकुलपद्धतिः)
- ❖ मनु-याज्ञवल्क्य
- ❖ पाराशर-माधवाचार्य-जैमिनि-गौतमादिभाष्यमाधृत्य अध्यापनं भवति।
- ❖ छात्राणां हितसाधनाय धर्मधारणभूतानि विविध शास्त्राणि।
- ❖ मौखिकविधिः।
- ❖ पाठ्यविधिः।
- ❖ वाद-विवादविधिः।
- ❖ प्रश्नोत्तरविधि
- ❖ कथाकथनविधिः।
- ❖ व्याख्याविधिः।

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2018 -2024 पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः	शास्त्री I	शास्त्री II	शास्त्री III	आचार्यः I	आचार्यः II	विद्या-वारिधिः
शैक्षणिकसत्रम्						
2018-19	11	09	12	22	13	
2019-20	20	09	09	09	16	
2020-21	07	18	10	08	08	
2021-22	38	05	15	14	06	
2022-23	15	32	05	11	10	01
2023-24	11	15	29	04	07	01
2024-25	15	07	14	26	05	01
सम्पूर्ण-योगः	117	95	94	94	65	03

पदविवरणम्

क्र.	पद	संख्या	पूरितपदानि	रिक्तपदानि
01	सहायक- आचार्यः	01	00	01

कार्यस्तानाम् अध्यापकानां विवरणम्

पदविवरणम्

क्र.सं.	नामानि	शैक्षणिक योग्यताः	अध्यापन अनुभवः	संगोष्ठाः	प्रकाशनानि
1	डॉ० जबदम्बिका प्रसाद गिरिः	विद्यावारिधिः (आचार्यः- धर्मशास्त्र) लब्धत्रयः सुवर्णपदकम्	03 वर्षीण	10 संगोष्ठी 01 कार्यशाला	02 शोधपत्राणि 01 प्रकाशनाधी नग्रन्थः

अध्यापकविवरणम्

प्रो.अमितकुमारशुक्लः,आचार्यः विभागाध्यक्षः

अध्यापनानुभवः - २१ वर्षाणि

शैक्षणिकयोग्यताः -

विद्यावरिधिः (Ph.D),आचार्यः(गणितम्,सिद्धान्तज्योतिषम्,फलितज्योतिषम्)

प्रकाशनम् –

शोधलेखाः-४०, सङ्गोष्ठ्यः –राष्ट्रीयः - ५६, अंतराष्ट्रियाः -१३ , ग्रन्थाः- ०४

आकाशवाणी संवादः - ०३ , पुरस्काराः – ०३ (राष्ट्रियाः)

शोधनिर्देशनम् -१६ (उपाधिप्राप्ताः-०९ शोधरताः -०७)

प्राप्तपरियोजनाः - (०२) अष्टादशी केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयतः , (२०२१)

विभागरय अपेक्षितकार्याणि दुर्बलपक्षाश्च

- रिक्तपदानाम्
- परियोजनानाम् अभावः
- समृद्ध पुस्तकालयः
- आधुनिक संगणक कक्षाः
- समृद्धाः छात्रसंख्याः
- सर्वविधाशिक्षण व्यवस्था

विभागस्य आगामिन्यः योजनाः नूतन संभावनाः

- ❖ वृहद् शोधकेन्द्रस्य निर्माणार्थ योजना।
- ❖ धर्मशास्त्रीय सिद्धान्तानां विशद्अध्ययनम् प्रस्तावितम्।
- ❖ राष्ट्रीय संगोष्ठीनां आयोजनम्।
- ❖ निर्णय सिन्धुग्रन्थस्य संगणकमाध्यमेन अध्यापनम्।
- ❖ समसामायिक विशयेषु धर्मशास्त्रीयं शोधप्रोत्साहनम्।
- ❖ अप्रकाशित पाण्डुलिपिनां विभागपक्षतः सम्पादनम्।
- ❖ पारस्करगृह्यसूत्रं, धर्मसिन्धुः, पाराशरस्मृतिः
आदिग्रन्थानाम्, पौरोहित्य, कर्मकाण्ड -
- ❖ यज्ञयागादि प्रतिप्रोत्साहनम्।

➤ धर्मशास्त्रीय ग्रन्थानाम् आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये समाजे

प्रकटीकरणम्।

➤ धर्मशास्त्रे डिप्लोमा पाठ्यक्रमस्य आरम्भः।

➤ राष्ट्रियसंगोष्ठिनां आयोजनम्।

➤ अप्रकाशित धर्मशास्त्रीयपाण्डुलिपिनां विभागपक्षतः

प्रकाशनम्।

विगतपंचवर्षेषु विभागीयच्छात्राणां नियुक्ति विवरण

क्र. सं.	छात्रनाम	उपलब्धि:
1	डॉ. जगदम्बिका प्रसाद गिरि:	अतिथि अध्यापक
2	डॉ. अशोक पाण्डेय	अध्यापक
3	डॉ. पशुपतिनाथ	अतिथि अध्यापक
4	डॉ. विपिन चन्द्र पाण्डेय	अध्यापक (श्री वंशीधर संस्कृत महा.वि.)
5	अगमधर द्विवेदी	माध्यमिक विद्यालय अध्यापक
6	सतीश प्रजापति	अध्यापक, वाराणसी

विश्वविद्यालये विभागस्य अवदानम्

- ❖ धर्मशास्त्रीय परामर्शप्रदानम्।
- ❖ धर्मशास्त्रीय समस्यानिराकरणम्।
- ❖ लोके धर्मशास्त्री वर्णाश्रम व्यवस्थायाः
परिज्ञानप्रदानम्।
- ❖ व्रतोपवासादि तिथिकालश्च समस्यानिदानम्।

विभागस्य प्रबलपक्षाः

- विश्वेधर्मशास्त्रस्य सर्वतोप्राचीनो विभागः।
- समुपलब्धाः विशिष्टाः पाण्डुलिपयः।
- समृद्धा छात्र संख्याः।
- दक्षाः अध्यापकाः।
- सर्वविधाशिक्षणव्यवस्थाः।

विभागस्य आगामिन्यः योजनाः नूतनसंभावनाः

- धर्मशास्त्रीय ग्रंथानां उन्नयनं संवर्द्धनञ्च
- राष्ट्रियसंगोष्ठीनाम् आयोजनम्
- समसामयिकविषयेषु शोधप्रोत्साहनम्
- अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां विभागपक्षतः संपादनम्
- विभागपक्षतः परामर्श केन्द्र संचालनम्

ધન્યવાદ: